

James MARTIN

Jezuïet en redacteur bij 'America'

In 1909 richtten de jezuiten in de Verenigde Staten het weekblad *America* op. Vanuit hun hoofdkwartier in Manhattan, New York, brengt de redactie van jezuiten en leken artikels over Kerk en geloof, samenleving en politiek. Al twintig jaar maakt James MARTIN (56) deel uit van het team. Door zijn geregelde televisieoptredens werd hij zowat Amerika's bekendste katholieke priester.

'Al te vaak menen we dat humor en heiligheid niet samengaan'

Christof BOUWERAERTS

In 2007 maakte hij indruk met zijn duiding over Moeder Teresa in *The Colbert Report*, toenmalige show van de populaire comedian Stephen COLBERT, zelf katholiek. Ook andere media vonden de weg naar James MARTIN. Eerder dit jaar benoemde de paus de auteur van *Het jezuietenwoord op (bijna) alle vragen* tot adviseur van zijn Secretariaat voor Communicatie. Met zijn opgemerkte laatste boek *Building a Bridge* neemt de priester het op voor holebi's in de Kerk.

–U verschijnt geregeld in de nationale media in de Verenigde Staten. Hoe begon dat?

Bij *America* krijgen we geregeld vragen over de Kerk van reguliere media. De Kerk uitleggen aan de wereld, zoals een confrater het ooit noemde, maakt deel uit van ons dagelijkse werk. Eens de bal aan het rollen gebracht, weten de media je gauw te vinden. Ze brengen ook graag eens iemand met een witte boord op het scherm. Voor mij is dit werk een vorm van pastoraat. Ik bereik er dan ook veel meer mensen mee dan met een homilie op zondag.

–Uw collega's-journalisten helpen is één ding. Hoe droeg uw rol in een comedyshow als *'The Colbert Report'* bij tot die zending?

In zijn parabels gebruikte Jezus alledaagse beelden om zijn boodschap begrijpelijk te maken. De Kerk zocht overigens altijd naar nieuwe communicatiemiddelen om het evangelie te verkondigen. Eigenlijk zou dus geen enkele televisieshow of ander hedendaags medium beneden onze waardigheid mogen zijn. Trouwens, humor is een belangrijk instrument voor de evangelisatie. We lezen er doorgaans overheen, maar ook Jezus maakte er gebruik van. Wanneer we dat miskennen, ontkennen we dat Jezus ten volle mens was, en dat is een ketterij. Toch beschouwen nogal wat katholieken heiligheid als iets doodernstigs. Vreugde, humor en gelach hebben daarin geen plaats. Waar zie je een beeld van een lachende Jezus, of van lachende heiligen?

–Paus Franciscus benoemde u tot adviseur van het Secretariaat voor Communicatie van het Vaticaan. Hoe kijkt u naar het pontificaat van uw mede-jezuïet?

Allereerst wil hij het evangelie verkondigen. Dat doet hij op jezuïetische wijze. Zo

„Jezus ging waar de mensen waren. De hedendaagse media zijn dan ook niet beneden onze waardigheid.” © America Media

voelt hij zich vrij, minder gebonden door het protocol. Hij benadrukt ook voortdurend de rol van onderscheiding. Die houding blijkt duidelijk uit zijn aansporing *Amoris laetitia*. Daarvoor deinzen sommigen terug. Schaft de paus de regels af?

„Jezuiten werken met mensen in de marge. Zo zet ik me in voor holebi's”

Neen, regels zijn goed en belangrijk. Het evangelie bevat er heel wat. In sommige situaties kun je de regels echter niet onverkort toepassen. Dan moet je bijzonder onderscheiden wat de Geest van je wilt. Gelovigen daarin begeleiden, is wat pastores aan de basis toch al doen. Zo ook de paus. Ten slotte loopt genade als een rode draad door Franciscus' pontificaat, zowel door zijn woorden als zijn daden. Net als Christus spreekt hij met gezag. Trouwens, ook hij kan best grappig uit de hoek komen.

–Toch krijgt paus Franciscus ook tegenwind. De Amerikaanse kardinaal Burke stelt zelfs zijn rechtgelovigheid ter discussie.

Net de mensen die voorheen beweerden dat wie de paus niet gehoorzaamt geen goede katholiek is, vallen nu zelf de paus openlijk aan. Dat paus Franciscus niet rechtgelovig zou zijn, vind ik onzin. Hij zegt geen nieuwe dingen, maar stelt weer scherp op de beginselen van het Tweede Vaticaans Concilie, zoals de rol van het persoonlijke geweten, die in de voorbije veertig jaren ondergesneeuwd geraakten. Dat de paus autoritair zou handelen, geloof ik evenmin. Kijk naar hoe de Congregatie voor de Geloofsleer vandaag functioneert. Zij is niet langer het orgaan dat allereerst theologen op de vingers tikt. Ook de categorieën 'progressief' en 'conservatief' kun je bezwaarlijk toepassen op paus Franciscus, meen ik. Hij overstijgt die politieke tweedeling.

–Welke rol is er voor de jezuiten weggelegd in de Kerk van de toekomst?

Mensen helpen onderscheiden door de ignatiaanse spiritualiteit blijft onze voor-

naamste zending. Alle recente pausen vroegen ons echter ook om naar de randen te trekken. Zeker Benedictus XVI en Franciscus benadrukten dat. Daarom werken we onder andere met mensen in armoede en vluchtelingen. Ook mijn inzet voor holebi's kadert in die zending.

–Uw boek *'Building a Bridge'* bracht heel wat reacties teweeg, zowel voor als tegen. Hoe voelt u zich daarbij?

Ik geniet de uitdrukkelijke steun van mijn overste en van enkele bisschoppen. Bovendien voel ik me door mijn persoonlijke gebed bevestigd in wat ik doe. Mijn bedoeling is niet de leer van de Kerk te veranderen, wel dialoog te stimuleren. Holebi's worden door de Kerk al te vaak behandeld als lepralijders. Wie ongehuwd samenwoont of ontrouw is, wordt dan weer niet meer zo sterk gevisieerd, hoewel ze ook de leer met voeten treden. Daarom wil ik een brug bouwen tussen holebi's en het instituut Kerk.